

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Trestní represe odpůrců frankismu

Autor práce: Sofie Brodová (R16M0026P)

Oponent práce: JUDr. Bc. Jan Podola, Ph.D.

Posudek zpracován dne: 22. 4. 2021

Autorka odůvodňuje volbu tématu pobytem na univerzitě v Compostele, z Galicie pochází generál Franco, otec jiného diktátora – Fidela Castra – odchází na Kubu z téhož místa, Svatojakubská cesta spojující Santiago s Českou republikou prochází přes Plasy, kde oponent vychodil střední školu. Zdá se, že východiska k oponentskému posudku jsou dána.

Hodnocení frankistického období (1939–1975) je dosud nejednoznačné, je proto dobré připomenout a zdůraznit jeho temné stránky, jak to autorka činí. Příznivěji snad můžeme hodnotit neutralitu během druhé světové války (vyjma účasti Modré divize na východní frontě), nepřijetí „španělské verze“ rasových zákonů a „španělský ekonomický zázrak“ v šedesátých letech. Ospravedlnit represe vůči vlastnímu obyvatelstvu však není možné. Zavržení režimu je z diplomové práce zřejmé a je to tak správně.

Připodobnění Franca ke spasiteli je zřejmé i z označení některých „Leyes Fundamentales“, vydaných ve formě „fueros“ (Fuero del Trabajo, Fuero de los Españoles). Termín „fuero“, z lat. forum – náměstí, tržiště, původně označující soubor místních nebo regionálních pravidel (mimořádně zdroj vizigótského práva na Pyrenejském poloostrově), je zde použit ve významu odkazujícím na absolutní právo feudálního monarchy v oblasti zákonodárství. Uvedené zákony tak mají navodit situaci, že jsou „dávány“ lidu panovníkem. Stejně uvažuje i autorka (str. 10, 13), když uvádí, že *„vhodnější by bylo spíše v tomto případě užití pojmů nařízení či dekrety které nebyly vypracovány či schváleny demokratickými zástupci“* (čárka chybí i v diplomové práci, citace je tak doslovná). A dále *„Výraz fuero se snaží přímo navázat na právní předpisy středověkého Španělska, které bylo založeno především na zvykovém právu pocházejícím vždy z nějaké udělené autority – ať už to byl panovník, či feudál, který toto právo sám vytvořil. Zde můžeme pozorovat Frankovu promyšlenou volbu výrazů, kterými již od počátku svého režimu působil na španělskou společnost a především na své oponenty“*.

Jak autorka v části práce, věnující se historickým východiskům, píše, základy pro nástup frankismu¹ byly položeny již po první světové válce, kdy se represe (vůči anarchistům, separatistům) staly každodenním jevem; dalo by se říci, že obyvatelstvo na ně „bylo zvyklé“, protože nepřekvapovaly.

Na občanskou válku diplomantka nahlíží pohledem národním, což je z hlediska zadání práce dobře. K doplnění je možno uvést, že náhledem mezinárodním je střet dokladem rozpadajícího se versailleského mírového systému (viz též Habeš, Mandžusko, Porýní, dále anšlus a Mnichov).

Význam církve pro režim je v práci pěkně zdůrazněn (bigotní katolicismus s. 10). Dokladem budiž konkordát se Svatým stolcem z roku 1953. Náboženskou svobodu přináší až Ústava z roku 1978 (čl. 14 a 16). Státní náboženství je nepřípustné.

Práci zřejmě není na škodu, když autorka Základní zákony definuje jako sbírku sedmi zákonů, aby jich pak vyjmenovala osm. Budiž to dokladem jen toho, že se oponent práci věnoval.

Důležitější je popis jednotlivých předpisů. Je patrné, že diplomantka si uvědomuje jejich limity, když je „přirozenoprávně“ poměřuje imperativem „kulturního hlediska“.

Musíme být ostražití, je-li zřizováno speciální soudnictví (zde Tribunal Especial para la Represión de la Masonería y el Comunismo), častý projev totalitních režimů (viz *Volksgesichtshof* a *Sondergerichte* v Německu – blíže srov. Tauchen J. Vývoj trestního soudnictví v Německu 1933 – 1945, dostupné online https://is.muni.cz/th/laea6/Vyvoj_trestniho_soudnictvi_v_Nemecku_1933_-_1945_-_disertacni_prace_-_Jaromir_Tauchen.pdf). Správně proto práce upozorňuje na to, že, „*prostředkem politických represí se stalo také používání zvláštní jurisdikce*“.

Práce obsahuje příhodný popis situace, za které zákony „pro boj s nepohodlnými osobami“ vznikaly. Celkové společenské klima bylo ovlivněno občanskou válkou a nestabilní sociální situací. Běda poraženým, chtělo by se říci při četbě ustanovení o rudém nebezpečí, zednářích, kolaborantech, trockistech a anarchistech, neboť předpisy ani nemaskují snahu o pomstu. Pojmy jsou neostré, ideologické (protišpanělská kampaň, separatistická vlajka), připouští se retroaktivita, nejsou respektovány základní zásady (trestního) práva, obnovuje se trest smrti.

Z užití kurzívy, ke kterému se autorka uchyluje pro zdůraznění absurdnosti represe (*mírné domácí vězení, teror postupoval logicky, dcery nebo matky rudých, vyčerpání politického experimentu, vzpurné fakulty, zajatci a nepohodlní byli odklizeni*) je zjevné, že si uvědomuje pravou podstatu režimu. V těchto zdánlivě drobných znameních oponent spatřuje **největší hodnotu práce**.

Po přečtení práce (práce je čtivá) čtenář získá jasnou představu o pochodech, procesech a fungování frankismu. V tom je její užitečnost i pro širší okruh adresátů.

---

¹ Oponent, stejně jako diplomantka, váhá nazváním režimu fašismem.

Letným náhľadom príslušnej databáze (<https://theses.cz/>) konstatuje oponent **originalitu** obsahu práce. Z právnickej produkce je obecněji frankismus popsán v rigorózní práci P. Kilána, dostupné zde <https://is.muni.cz/th/yr6fk/RPPK.pdf>.

Ze zásad pro vypracování diplomové práce vyplývají požadavky na její zpracování. Jde-li o ty formální, pak datum odevzdání bylo stanoveno na 31. 3. 2021. Dále byla předepsána doporučená literatura a též členění práce na jednotlivé kapitoly. Kromě toho, že datum odevzdání byl dodržen, nahlédl oponent též do seznamu literatury, ze které diplomantka čerpala či citovala a konstatuje, že tento je dostatečný. Taktéž předepsané členění práce bylo dodrženo. Citační aparát je adekvátní.

Z věcného i formálního pohledu tedy diplomová práce vyhovuje, je **způsobilá obhajoby**, a musely by nastat zcela mimořádné okolnosti, aby nezískala **výborné hodnocení**.

JUDr. Bc. Jan Podola, Ph.D.